

Minder ziekteverzuim door planten: reclamestunt of wetenschap?

Bron: Volkskrant.nl, auteur: Tomas van Dijk, februari 2019

Berichten verspreiden zich vaak razendsnel, of ze nu kloppen of niet. Wij proberen de zin van de onzin te scheiden. Vandaag: planten op kantoor dringen ziekteverzuim terug met 20 procent.

Van wie komt de claim?

‘Minder ziekteverzuim op de werkvloer? Neem een plant!’ Zo luidt de kop boven een persbericht waarmee Wageningen University and Research onlangs aandacht trok voor de uitkomst van een onderzoek dat zij uitvoerde met een groot aantal plantenbedrijven. Mensen die werken in een ruimte met planten zouden zich 20 procent minder vaak ziekmelden. Het bericht werd door talloze media overgenomen, waaronder RTL, Metronieuws en De Telegraaf.

Klopt het?

Planten kunnen de luchtvochtigheid in kantoorruimtes verhogen en dat zou goed zijn voor de gezondheid, redeneren de wetenschappers. Bovendien is zo’n groene omgeving mooi en daarom plezierig om in te werken. Maar hoe toon je zulke effecten aan?

We vragen het rapport op bij onderzoeker Sjerp de Vries. Maar het rapport is nog helemaal niet af, laat hij weten. ‘Nee, ik kan ook nog geen voorlopige versie sturen’, zegt De Vries. ‘Het ligt gevoelig. Er zijn veel partijen bij dit onderzoek betrokken.’

Een persbericht zonder onderliggend rapport? Dat is tegen de wetenschappelijke mores. De Vries zegt de gang van zaken ook ‘onfortuinlijk’ te vinden. Hij wil wel de opzet van de studie telefonisch toelichten.

De wetenschappers voerden metingen uit bij drie kantoren: het hoofdkantoor van een groot voedingsconcern, een gemeentearchief en een kantoor van een technologiebedrijf. Op elke locatie

werd één ruimte voorzien van planten en een andere, die als controle diende, niet.

Kantoormedewerkers moesten voor de start van het experiment aangeven hoe vaak ze zich de voorgaande drie maanden hadden ziek gemeld.

Gaf bij de start van het experiment 36 procent van de werknemers in de ‘groene’ ruimte aan zich het voorgaande kwartaal weleens te hebben ziek gemeld, na drie maanden plantenblootstelling was dit percentage gedaald naar 16 procent. Een daling van 20 procentpunt dus. Met nadruk op punt. Dat is wat anders dan 20 procent. De gevonden daling is dus nog veel sterker dan de onderzoekers in hun persbericht aangeven. Van 36 procent naar 16 procent is meer dan een halvering. In de controleruimtes zagen de onderzoekers het aantal ziekmeldingen licht stijgen.

Om resultaten mooier te laten lijken dan ze zijn, wordt er wel vaker gejongleerd met procenten en procentpunten, twee wezenlijk verschillende begrippen. Maar hier zorgt de verwisseling er juist voor dat de resultaten minder sterk overkomen. Waarom deze keus? De notering is volstrekt onjuist.

Leek een halvering van het aantal ziekmeldingen de Wageningse onderzoekers wellicht toch iets te mooi om waar te zijn en hebben ze daarom in plaats van procentpunt, procent geschreven?

‘Absoluut niet’, zegt projectleider Tia Hermans. ‘We hebben de resultaten niet willen downplayen, zoals je suggereert. 20 procentpunt snappen de mensen niet. Daarom hebben we er 20 procent van gemaakt. Op basis van de gekozen proefopzet moeten we besluiten dat we een sterke daling van ziekmeldingen gevonden hebben en dat deze daling aan de planten ligt.’

De Vries geeft een andere lezing: ‘Eerlijk gezegd durven we die daling niet helemaal aan de planten toe te schrijven.’ Het zit De Vries dwars dat de bedrijven zelf bepaalden in welke van de twee ruimtes ze de planten plaatsten. En dat veel deelnemers tussentijds zijn afgehaakt. Bij aanvang deden 119 mensen mee, maar daar waren er na drie maanden nog maar 75 van over. De onderzoekers weten niet waarom deze mensen zijn gestopt.

Methodoloog Jelte Wicherts van de Universiteit van Tilburg snapt de zorgen. De onderzoeksopzet deugt van geen kant, vindt hij. Het is volgens hem goed denkbaar dat de bedrijven de planten juist plaatsten op de plekken met veel uitval of ontevreden werknemers omdat zij het beste opbeurende planten konden gebruiken. ‘Dan krijg je door toevalsfluctuaties al snel te maken met statistisch regressie naar het gemiddelde. Het komt er in feite op neer dat de effecten die je meent waar te nemen helemaal niets betekenen.’

En dan het grote aantal afhakers, hoe is dat te verklaren? ‘Misschien zijn de afhakers wel ziek geworden van de planten’, zegt Wicherts. ‘Stel dat je problemen hebt op je werk, je bent gestrest en vaak ziek. En dan komt je werkgever met een plant aanzetten om het ziekteverzuim terug te dringen. Dan voel je je niet serieus genomen. Je pakt je spullen en vertrekt. Selectieve uitval kan de uitkomsten enorm vertekenen. En de steekproef is ook wel erg klein. Dit project lijkt meer op een reclamestunt dan op wetenschap. Ik zou bijna zeggen, moet de Reclame Code Commissie hier niet naar kijken?’

De Vries is ook ongelukkig met de situatie. ‘In de ideale wereld hadden we moeten wachten met het persbericht totdat een uitvoeriger vervolgonderzoek gereed is. Maar we moeten nu eenmaal zorgen dat we geld krijgen voor vervolgonderzoek.’

Een persmedewerker van de Universiteit van Wageningen neemt enkele dagen na het interview contact op met *de Volkskrant*. Bovenstaande uitspraak van De Vries is volgens haar onjuist. ‘Er is geen relatie tussen publicatie en financiering van vervolgonderzoek.’

Desgevraagd zegt ze het geen rare gang van zaken te vinden om al een persbericht uit te doen gaan zonder onderliggend onderzoeksrapport. ‘De conclusies waren op 31 januari al gedeeld op een congres van de Dutch Green Building Council (een stichting die de vastgoedsector wil verduurzamen, red.). Als op een congres door een grote groep – waaronder mogelijk ook vertegenwoordigers van de pers – kennis genomen kan worden van de resultaten, kan worden besloten tot het uitbrengen van

een persbericht. Van geval tot geval worden afwegingen gemaakt, maar het moet altijd gaan om harde en goed onderbouwde conclusies. Dat is hier het geval.’

Ze stuurt alsnog het conceptrapport door. Het rapport doet niet af aan de eerder door Wicherts geuite aanmerkingen.

Conclusie:

Het onderzoek rammelt. Dat planten ziekteverzuim terugdringen valt redelijkerwijs niet te concluderen uit deze studie.